

Afvaldump? Een sticker helpt

Zichtbaarheid is belangrijk. Zo liet de eigenzinnige Amsterdamse wethouder van volkshuisvesting Jan Schaefer naar verluidt de panden op de straathoeken als eerste opknappen. Door zichtbaarder te maken dat er gewerkt werd, hoopte Schaefer steun te krijgen voor zijn beleid. Werkzaamheden aan hoekpanden zijn van meer kanten te zien dan werkzaamheden midden in de straat. En qua kosten maakt de volgorde van opknappen natuurlijk weinig uit.

Beginnen met de hoekpanden werkt vooral goed als mensen slecht geïnformeerd zijn. Een niet te missen renovatie maakt duidelijk wat een politicus van plan is en dat hij zijn plannen ook uitvoert. De Amsterdammer kan dan een heldere rationele keuze maken: steun ik de stadsrenovatie, steun ik deze politicus?

Het uitgangspunt bij het zichtbaar maken is dat mensen rationele beslissingen nemen op basis van de informatie die ze op dat moment hebben. Als mensen andere informatie krijgen aangeleerd, nemen ze andere beslissingen.

Dit uitgangspunt komt keer op keer terug bij gedragsbeïnvloeding. Soms werkt gedragsbeïnvloeding op deze manier — Schaefer is bekend om zijn inzet voor vernieuwing van het woningbestand —, maar soms ook niet. Zo vatte ik eerder in Futures een hele stapel studies samen met 'Informatie alleen, hoe goed bedoeld ook, zal de wereld niet beter maken'.

Om uit te zoeken of het beter zichtbaar maken van informatie tot ander gedrag leidt, helpt een veldexperiment. Daarbij krijgt een deel van de mensen een tijdlang op een andere manier informatie. Belastingaangiftes, maar ook kleine overtredingen zoals te snel rijden of afval dumpen zijn vruchtbare onderwerpen voor dit soort onderzoek. Ze komen veel voor en mensen worden geacht hier enigszins rationeel over te besluiten.

Maar weten afvaldumpers bijvoorbeeld wel dat de pakkans aanzienlijk is? Het netjes deponeren van een vuilniszak in de ondergrondse container is namelijk vaak veel goedkoper dan het

WIE IN DE GEMEENTE HEERLEN VUILNIS DUMPT IS GEWAARSCHUWD

simpelweg dumpen van afval.

De gemeente Heerlen en twee onderzoekers, Robert Dur en Ben Vollaard, besloten het overduidelijk te maken. In Heerlen kost deponeren €1 per zak, maar dumpen kost gemiddeld €4,50, namelijk €90 boete maal 5% pakkans.

Op de helft van de afvallocaties plakten controleurs opvallende oranje stickers op de gedumpte zakken met daarop de tekst 'Deze zak is aangetroffen door handhaving. Boete: minimaal €90'. En

op de andere helft niet. Van alle gedumpte vuilniszakken probeerden de controleurs de eigenaar te achterhalen en te beboeten.

Op de locaties waar gestickerd werd, werd 30% minder gedumpt dan op locaties waar niet gestickerd werd. Dat is een aanzienlijk verschil. Op de locaties waar het vaakst gecontroleerd werd, was het effect nog groter.

Het slechte nieuws is dat de gemeente Heerlen wel moet blijven stickeren. Na

.....
Wegbrengen van
1 vuilniszak kost

€1

.....
Dumpen van
1 vuilniszak kost

€4,50

.....
Want boete is

€90 x 0,25 x 0,20

.....
Kans dat de zak
doorzocht wordt
is 25%, kans dat
de oorsprong van
de zak achter-
haald kan worden
is 20%.
.....

het einde van het experiment wordt er al snel evenveel gedumpt op de plekken waar gestickerd werd als op de plekken waar niet gestickerd is. Dat verbouwingen vaak jaren duren zal ongetwijfeld aan de zichtbaarheid van Jan Schaefer hebben bijgedragen.

.....
Jasper Lukkezen is hoofdredacteur van economenblad ESB en docent aan de Universiteit Utrecht. Voor bronnen zie: fd.nl/1283313